

RESULTAT AV SPØRREUNDERSØKELSE BLANT REINSDYRJEGERNE I RENDALEN

TRYSILVASSDRAGETS
SKOGEIERLAG

Av Mathea Sætre Liberg & Synnøve Galaasen Olsen
Rapport nr. 7 - 2020

Tittel: <i>Resultat av spørreundersøkelse blant reinsdyrjegerne i Rendalen</i>		Rapportnr: <i>7-2020</i>
Forfatter: <i>Mathea Sætre Liberg & Synnøve Galaasen Olsen</i>		Dato: <i>01.04.20</i>
<i>Referanse: Liberg, M. S. & Olsen, S. G., Spørreundersøkelse blant reinsdyrjegerne i Rendalen, 2020. Rapport nr. 7 Trysilvassdragets skogeierlag.</i>		
Oppdragsgiver: <i>Sølen verneområdestyre Rendal Renselskap</i>	Kontaktperson oppdragsgiver: <i>Hilde Nystuen</i>	
Forsidefoto: <i>Mathea Sætre Liberg</i>	Emneord: <i>Sølen landskapsvernområde Rendalen kommune Reinsdyrjakt Rendal Renselskap Rensjakt Reinsjakt Storviltjakt Besøksforvaltning</i>	
Produsert av: <i>Trysilvassdragets Skogeierlag Storvegen 13 2420 Trysil Tlf: 91137081/92656896 mathea@trysilvassdraget.no synnove@trysilvassdraget.no</i>		

Sammendrag

De fleste av reinsdyrjegerne i Rendalen er menn med en alder på mellom 31-50 år. De er generelt opptatt av høstingsfriluftsliv og de har jaktet reinsdyr i minst fem år. De jegerne som er i Rendalen per i dag kommer mer enn gjerne tilbake og de verdsetter det gode jaktmiljøet i Rendalen høyt.

Reinsdyrjegerne som er i Rendalen per i dag har i stor grad egen hytte/seter som de overnatter på i forbindelse med jakta. De er ganske bevisste på at de skal handle lokalt når de er i Rendalen og de mener at de lokale i all hovedsak er positive til de som jegere. Slik situasjonen er i dag legges det igjen svært lite penger i Rendalen på overnatting. Hvis en ønsker at de menneskene som allerede er i Rendalen skal legge igjen mer penger i bygda, bør en se på mulighetene for å utvikle og selge overnatting.

Reinsdyrjegerne som er i Rendalen vil mest sannsynlig fortsette å være der. Per i dag tilbys det i liten grad tilleggstenester til jakta, som for eksempel utkjøring av skutt vilt, guiding, slakting, partering og pakking etc. De jegerne som er i Rendalen per i dag er ikke veldig interessert i slike tilleggstenester. Hvis det er et ønske om å etablere ulike tilleggstenester som guiding, utkjøring av skutt dyr, slakting, partering og pakking etc. kan det være at det er en annen jegergruppe enn den som er i Rendalen per i dag som kan være interessert i å betale for disse tjenestene.

Innhold

Forord.....	5
1. Innledning.....	6
2. Metode.....	7
3. Resultat.....	8
3.1 Hvem er respondenten?.....	8
3.2 Tilknytning til Rendalen.....	9
3.3 Reinsdyrjegerne.....	10
3.4 Rendal Renselskap.....	13
3.5 Reisefølge og overnatting.....	16
3.6 Reinsdyrjegerens aktiviteter i Rendalen utenom jakt.....	18
3.7 Reinsdyrjegerens andre friluftsjegere.....	22
3.8 Reinsdyrjegerens opplevelse av Rendalen.....	24
4. Diskusjon.....	25
4.1 Hvem er jegeren.....	25
4.2 Tilleggstenester Rendal Renselskap.....	25
4.3 Potensiale for overnatting.....	25
4.4 Sammenligning med andre undersøkelser.....	25
4.4 Pris.....	26
4.5 Konklusjon.....	26
5. Referanser.....	27
6. Vedlegg.....	28
Vedlegg 1 – Kommentarer fra respondentene på de ulike spørsmålene.....	28

Forord

Spørreundersøkelsen er utarbeidet etter innspill fra Rendal Renselskap og Sølen verneområdestyre. Oppdragsgiver er Sølen verneområdestyre i samarbeid med Rendal Renselskap. Vi vil takke alle som tok seg tid til å svare på undersøkelsen.

Trysil, april 2020, Mathea Sætre Liberg

1. Innledning

Denne spørreundersøkelsen er utarbeidet med det formålet å få en oversikt over hvem reinsdyrjegerne i Rendalen er og hvordan de opplever jakta på rendalsrein. I tillegg ble respondentene spurt om hvordan de forholdt seg til ulike eventuelle tiltak. Sølen verneområdestyre som er forvaltningsmyndighet for Sølen landskapsvernområde er nå i gang med å utarbeide en besøksstrategi for landskapsvernområdet. Store deler av konsesjonsområdet til rendalsrein ligger innenfor verneområdet. Denne rapporten vil dermed inngå i besøksstrategien for Sølen landskapsvernområde. Formålet med besøksstrategien er å øke kvaliteten på besøksforvaltningen for bedre å ivareta naturverdiene, gi bedre opplevelser for de besøkende og gi økt mulighet for lokal verdiskaping.

Rendalsreinen har en litt spesiell bakgrunnshistorie hvor den opprinnelige villreinstammen som var i Rendalen ble utryddet på begynnelsen av 1900-tallet. I 1912 ble Rendal Renselskap opprettet og i 1921 kjøpte de 120 reinsdyr fra Valdres som ble satt ut i Rendalsfjellet (Driftsplan 2016-2020). Reinsdyrene som er i Rendalen forvaltes på en litt spesiell måte, de er verken tamrein eller villrein, men defineres som eiendomsdyr. Det vil si at reinen eies av Rendal Renselskap og den forvaltes etter reindriftslovens bestemmelser, men uttaket skal skje ved avskyting (jakt; Driftsplan 2016-2020).

Antallet jaktkort på rein som blir tildelt jegerne varierer fra år til år. Dette avhenger av hvor stor vinterstammen av rein er. Antallet reinsdyr innenfor konsesjonsområdet skal ikke overskride 2000 dyr i vårflokk (Driftsplan 2016-2020). I år (2020) tilsa vintertellingen at reinsdyrstammen var på minimum 1150 dyr. De siste årene har det blitt skutt mellom 200-400 Rendalsrein (Rendal Renselskap 2020). Alle som vil har per i dag mulighet til å søke på og få tildelt jaktkort på reinen. Ikke alle som søker får kort.

2. Metode

Innsamling av data er gjort ved at reinsdyrjegerne ble invitert til å delta på spørreundersøkelsen ved å trykke på en invitasjonslink inne på facebook siden eller hjemmesiden til Rendal Renselskap. Det var kun de reinsdyrjegerne som hadde jaktet i Rendalen tidligere som ble bedt om å svare på undersøkelsen. De som har besvart undersøkelsen har svart fra 27. januar 2020 til 2. mars 2020. Årsaken til at undersøkelsen var åpen i denne perioden var fordi det var mulighet for å søke om jaktkort til sesongens reinsdyrjakt da, dermed regnet vi med at det ville være en del trafikk på sidene i denne perioden.

For å lage spørreundersøkelsen ble surveymonkey.com benyttet. Til sammen besto undersøkelsen av 27 spørsmål som det tok i gjennomsnitt 11 minutter å svare på. Samme program ble benyttet for å analysere resultatene. Til sammen var det 237 som svarte helt eller delvis på undersøkelsen. Spørreskjemaet er utarbeidet av Trysilvassdragets skogeierlag med innspill fra Sølen verneområdestyre og daglig leder i Rendal Renselskap.

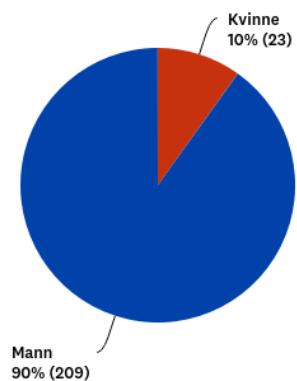
For å kunne sammenligne svarene med NINA sin brukerundersøkelse sendt ut til besøkende i Sølen landskapsvernområde i 2016 (Wold & Selvaag 2017) valgte vi å kopiere inn flere ulike spørsmål fra denne undersøkelsen.

3. Resultat

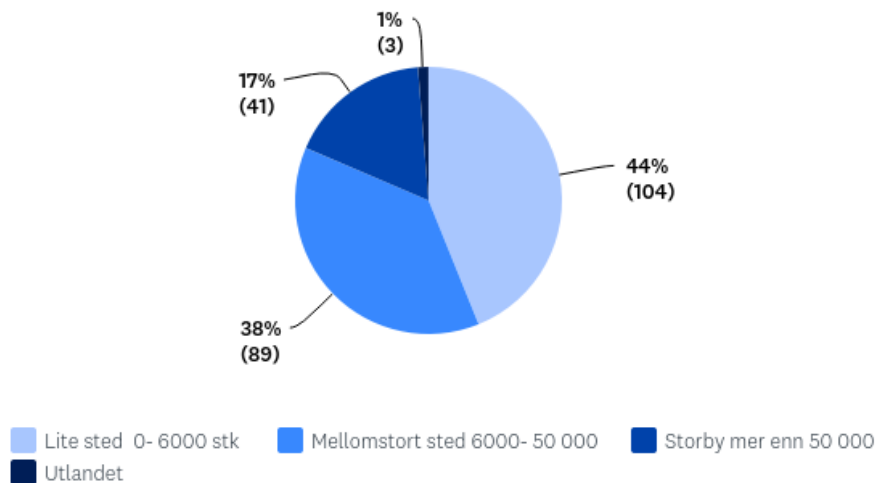
3.1 Hvem er respondenten?

Bakgrunnsvariabler: kjønn, alder, utdanningsnivå og bosted

Til sammen var det 237 som hadde åpnet og svart på undersøkelsen. Av disse var det 210 som fullførte hele undersøkelsen. Vi har valgt å inkludere svarene til de 27 som ikke fullførte undersøkelsen for de spørsmålene de har svart på. Blant de som har svart på undersøkelsen oppga 23 av respondentene at de er kvinner og 209 at de er menn (figur 1). De fleste (44%) av respondentene bodde på et lite sted med under 6000 innbyggere. Til sammen bodde 82 % av respondentene på et sted med under 50 000 innbyggere (figur 2). Det var tre respondenter som oppga at de var i fra utlandet, av disse var to (2) fra Danmark og en (1) fra Sverige.

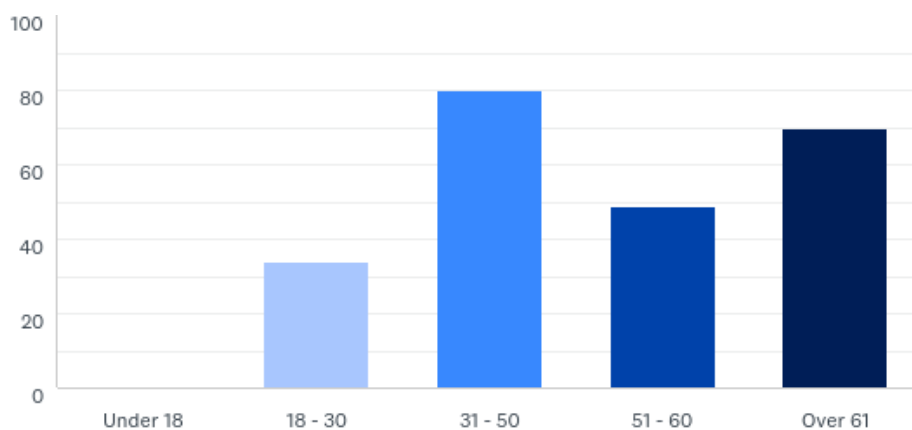
Figur 1. Kjønnfordeling blant reinsdyrjegerne i Rendalen (N=232). Eksakt antall personer er oppgitt i parentes.

Figur 2. Reinsdyrjegerens bosted, hvor de fikk spørsmål om de bodde på et lite sted (0-6000 innbyggere), et mellomstort sted (6000-50 000 innbyggere), en storby (> 50 000 innbyggere) eller om de bodde i utlandet (N=237). Eksakt antall personer som har avgitt de ulike svarene er oppgitt i parentes.

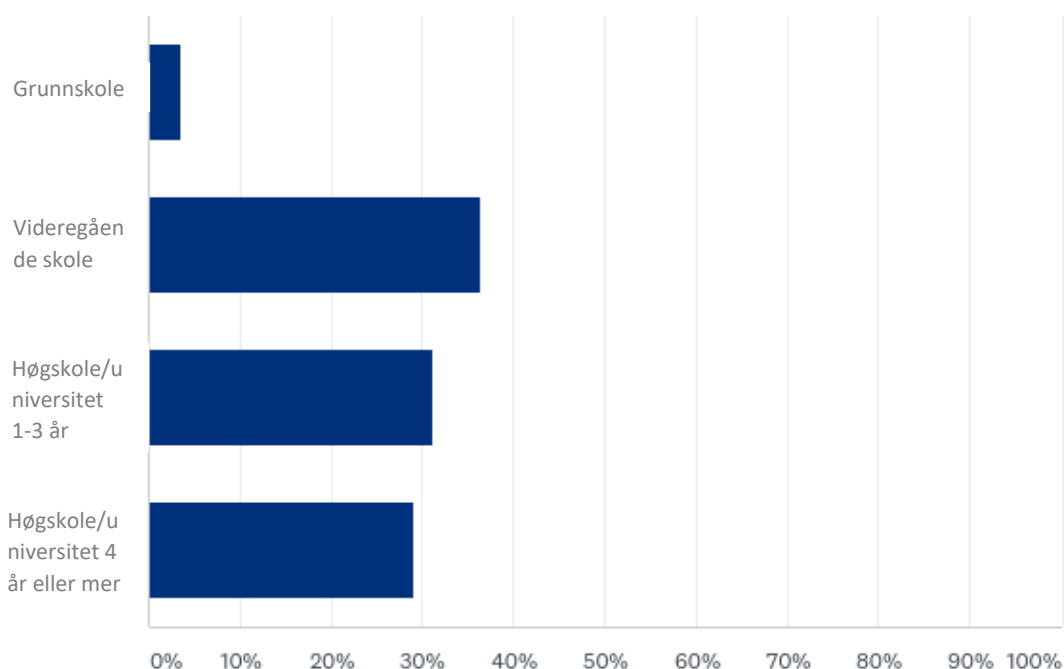
For å finne ut hvilke aldersgrupper reinsdyrjegerne i Rendalen tilhørte ble de bedt om å velge mellom 5 ulike aldersgrupper: under 18 år, 18-30 år, 31-50 år, 51-60 år og over 61 år. Det var ingen av respondentene som oppga at de var under 18 år. Den aldersgruppa flest tilhørte var 31-50 år, 34 % oppga at de tilhørte denne gruppa (figur 3). Til sammen var 49 % av respondentene under 50 år og 51% var 51 år eller eldre.

Figur 3. Reinsdyrjegerne i Rendalen inndelt i aldersgruppene under 18 år, 31-50 år, 51-60 år og over 61 år (N=233). Svarene er gitt i absolutte tall.

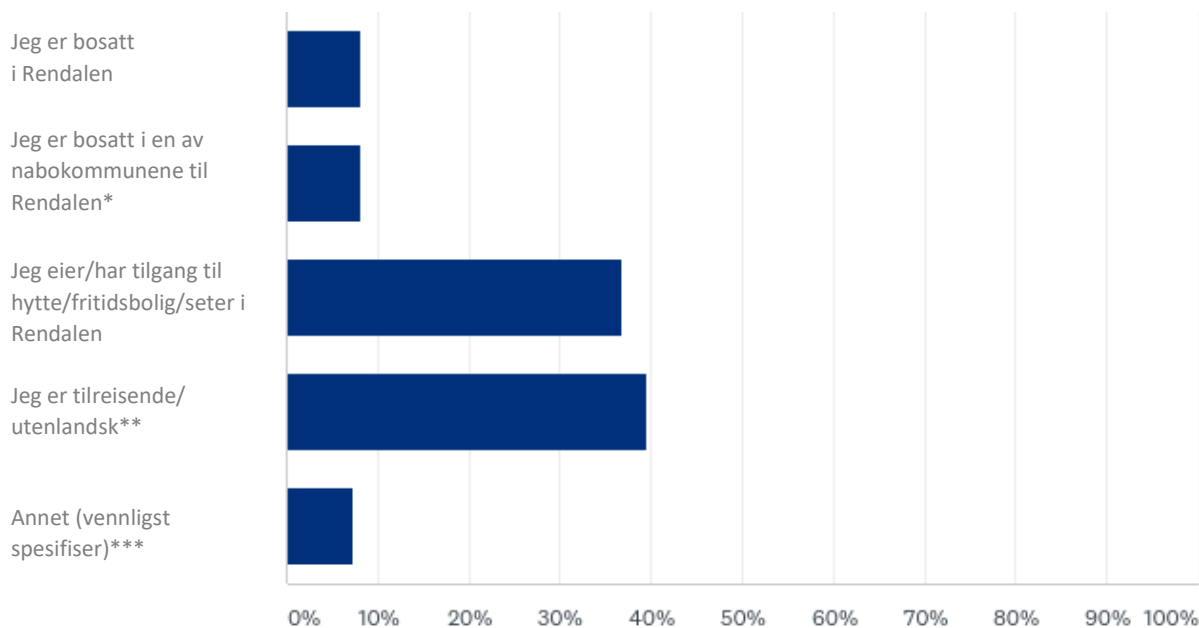
Det var 60% av respondentene som oppga at de hadde høgskole/universitetsutdanning. Kun 3 % hadde kun fullført grunnskolen, mens 36 % hadde fullført videregående skole som den høyeste fullførte utdanningen (figur 4).

Figur 4. Utdanningsnivået blant reinsdyrjegerne i Rendalen (N=231).

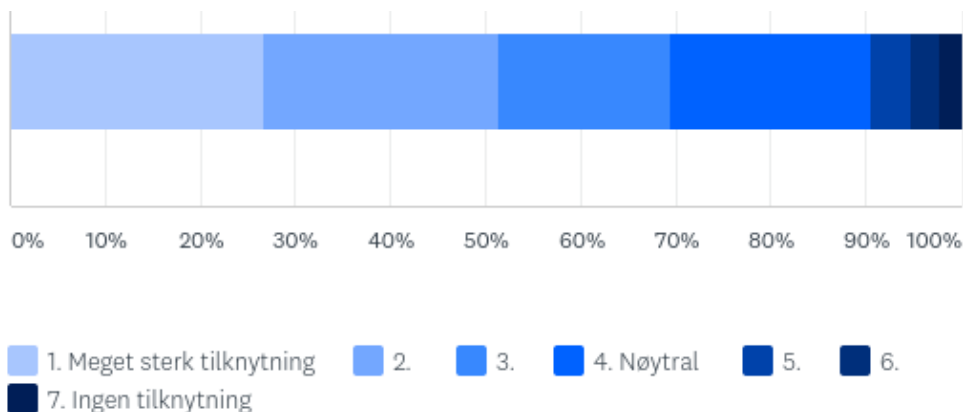
3.2 Tilknytning til Rendalen

Respondentene ble bedt om å oppgi hvilken tilknytning de hadde til Rendalen, her kunne de velge mellom alternativene: bosatt i Rendalen, bosatt i en av nabokommunene til Rendalen (Engerdal, Alvdal, Tynset, Tolga, Trysil, Åmot, Stor-Elvdal), jeg eier/har tilgang til hytte/fritidsbolig/seter i Rendalen, jeg er tilreisende/utenlandsk (det vil si jeg er bosatt utenfor Rendalen og har ikke tilgang til hytte/fritidsbolig/seter i Rendalen eller annet (her ble de bedt om å spesifisere). Det var 17 personer som hadde valgt svaralternativet annet (vennligst spesifiser), deres svar ligger i vedlegg 1. Av de som har svart på undersøkelsen oppga 19 personer at de var bosatt i Rendalen, det var også 19 personer som oppga at de bodde i nabokommunene. Det var 86 personer som oppga at de hadde tilgang til fritidsbolig i Rendalen og 92 personer som var tilreisende uten tilgang til fritidsbolig (figur 5).

Figur 5. Reinsdyrjegerenes tilknytning til Rendalen (N=233). *Nabokommunene= Engerdal, Alvdal, Tynset, Tolga, Trysil, Åmot, Stor-Elvdal. **Det vil si jeg er bosatt utenfor Rendalen og har ikke tilgang til hytte/fritidsbolig/seter i Rendalen. *** For alternativet «Annet (vennligst spesifiser)» er disse svarene listet opp i vedlegg 1.

Respondentene ble bedt om å rangere hvor sterkt knyttet de følte seg til Rendalen på en skala fra 1 til 7, hvor 1 var meget sterk tilknytning og 7 var ingen tilknytning. Sytti prosent (162 stk.) av respondentene oppga at de hadde en eller annen grad av tilknytning til Rendalen. Tjueen prosent (49 stk.) oppga at de hadde en nøytral tilknytning til Rendalen, 9 % (22 stk.) oppga at de hadde mindre tilknytning enn nøytral til Rendalen (figur 6).

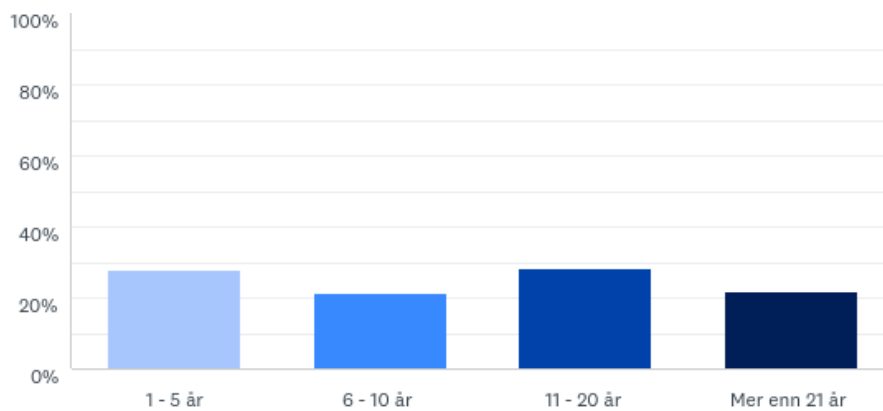
Figur 6. Respondentenes svar på spørsmålet «Hvor sterkt tilknyttet føler du deg til Rendalen?», N=233.

3.3 Reinsdyrjegerne

For å finne ut om det er erfarne reinsdyrjegere eller nybegynnere som jakter i Rendalen ble de spurt om i hvor mange år de hadde jaktet reinsdyr. Resultatet viste at det var både folk som er nokså ferske reinsdyrjegere (jaktet <5 år) og veldig erfarne jegere (jaktet >21 år) som jakter i Rendalen.

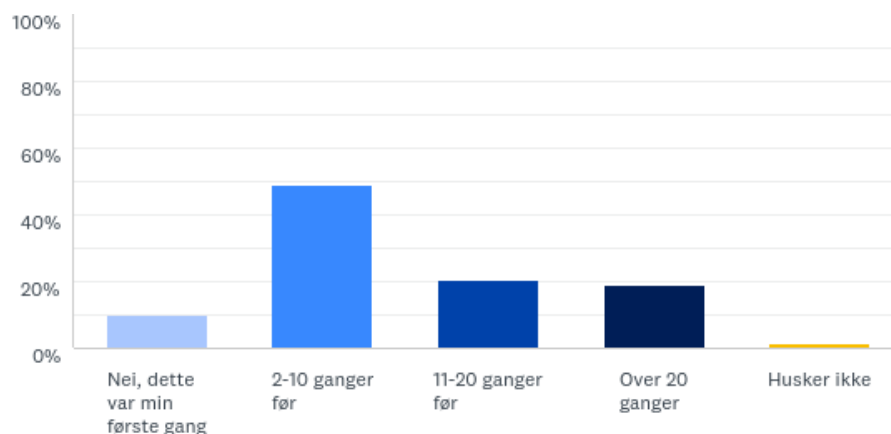
Respondentene fikk valget mellom ulike intervaller når de oppga hvor mange år av livet de hadde jaktet reinsdyr, disse intervallene var: 1-5 år, 6-10 år, 11-20 år og mer enn 21 år. Det var jevn

spredning mellom alle gruppene og av 214 respondenter oppga 60 personer at de hadde jaktet mellom 1-5 år, 46 personer at de hadde jaktet mellom 6-10 år, 61 personer at de hadde jaktet mellom 11-20 år og 47 personer oppga at de hadde jaktet mer enn 21 år (figur 7).

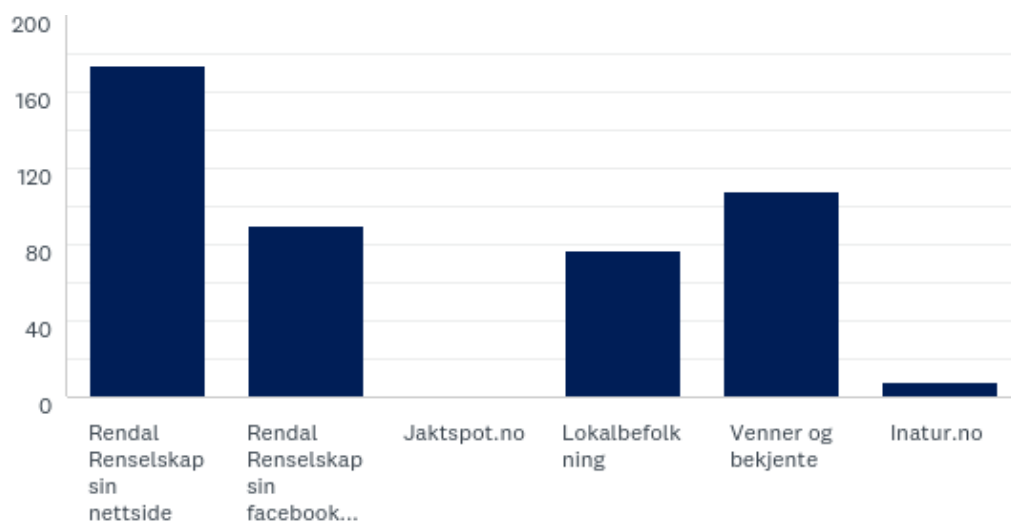
Figur 7. Figuren viser hvor mange år av livet reinsdyrjegerne i Rendalen har jaktet reinsdyr, N=214.

De fleste av respondentene hadde vært i Rendalen på reinsdyrjakt flere ganger. Kun 10 % hadde bare vært der en gang tidligere. Førtini prosent hadde vært der mellom 2 og 10 ganger tidligere og til sammen hadde 40 % av respondentene vært der over 11 ganger (figur 8).

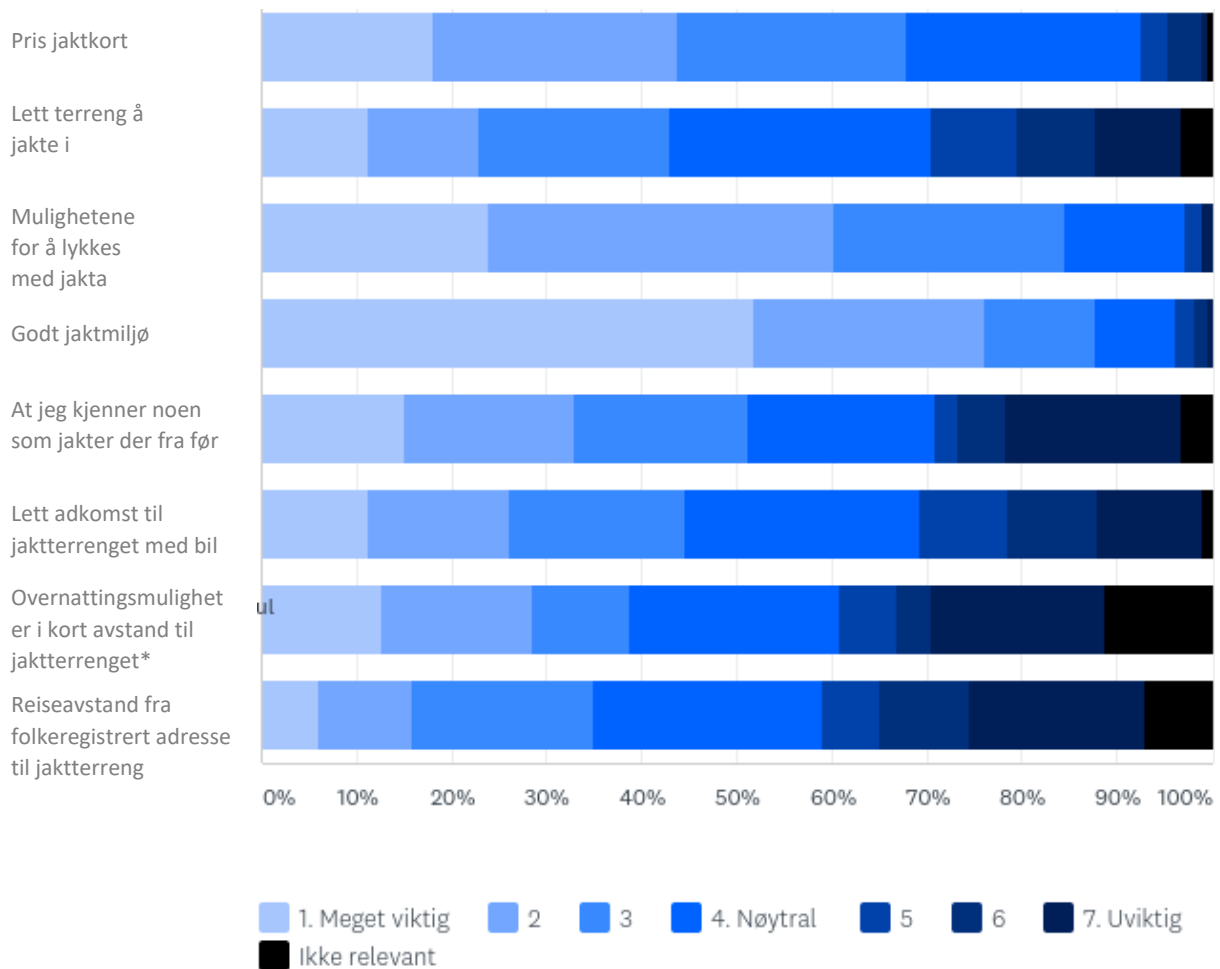
Figur 8. Oversikt over hvor mange ganger respondentene hadde vært på reinsdyrjakt i Rendalen, N=215.

Reinsdyrjegerne ble bedt om å oppgi hvor de finner informasjon når de planlegger reinsdyrjakta. Det svaralternativet flest hadde valgt var Rendal Renselskap sine nettsider, deretter fulgte venner og bekjente. Det var kun en som hadde benyttet seg av jaktspot.no og 8 som hadde brukt inatur.no (figur 9). I tillegg var det 9 som hadde kommentert at de brukte andre informasjonskilder (vedlegg 1).

Figur 9. Oversikt over hvor reinsdyrjegerne i hovedsak henter informasjon om reinsdyrjakta. Her var flere svaralternativer mulige, N=215. Figuren er i absolutte tall.

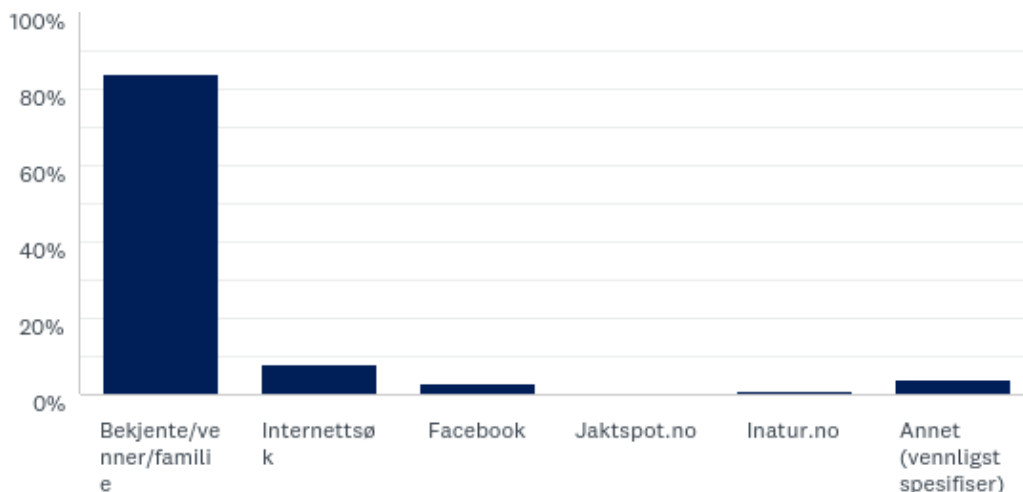
Reinsdyrjegerne ble bedt om å rangere ulike forhold som påvirket deres valg av jaktområde for rein. De kunne rangere fra meget viktig=1 til uviktig=7. Hele 52 % av jegerne mente at et godt jaktmiljø var meget viktig og denne påstanden var den som scoret høyest, til sammen var det 88 % av jegerne som mente at dette var mer viktig enn uviktig. Den påstanden som flest syntes var mer uviktig enn viktig var reiseavstand fra folkeregistrert adresse til jaktterreng. Dette var det 34 % av respondentene som ikke vektla. Den påstanden flest (11 %) mente at ikke var relevant var overnattingsmuligheter i kort avstand til jaktterreng (inntil 20 min med bil fra jaktterrenget; figur 10).

Figur 10. Reinsdyrjegerne i Rendalens rangering av hvordan ulike forhold påvirket deres valg av jaktområde for rein, N=215. Hvor 1=meget viktig og 7= uviktig. *inntil 20 min med bil fra jaktterrenget.

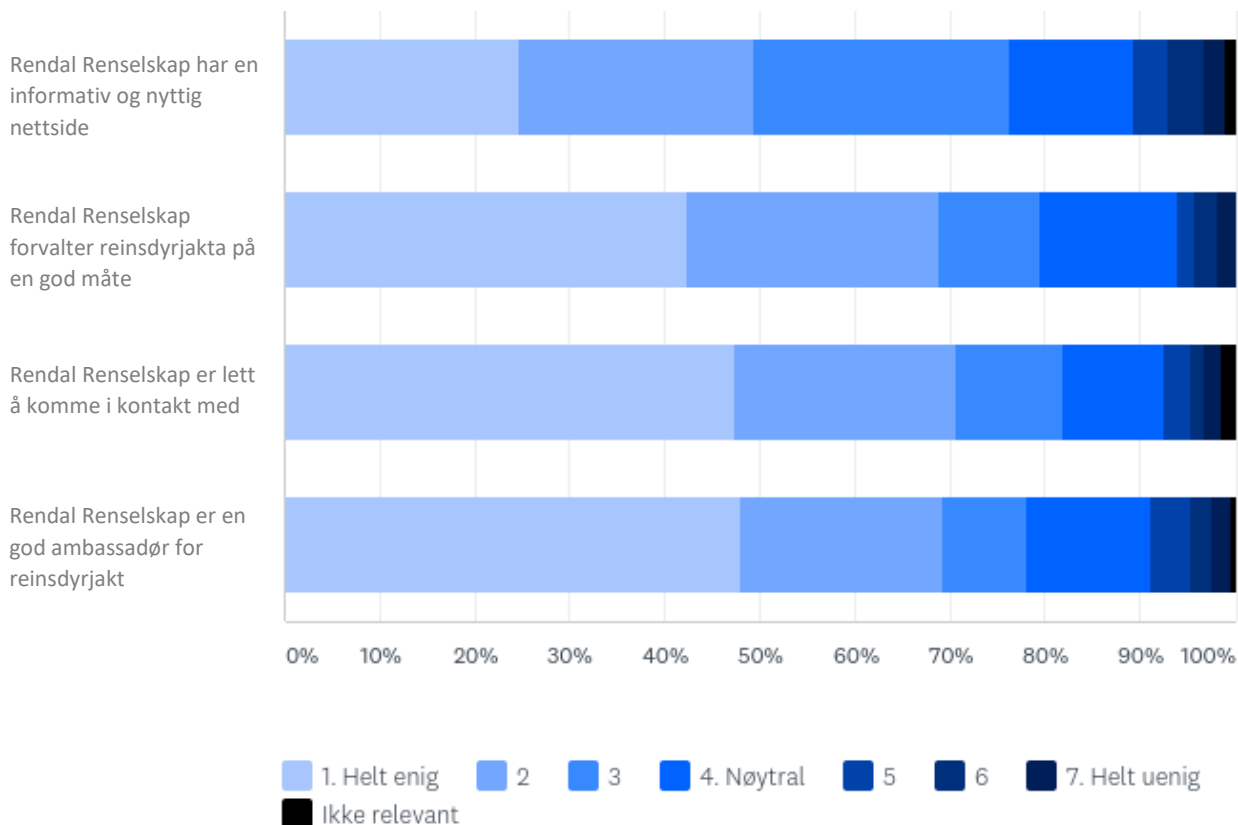
3.4 Rendal Renselskap

Den måten flest fikk vite om Rendal Renselskap på var gjennom bekjente/venner/familie. Av de 215 som hadde svart på spørsmålet oppga 181 at dette var måten de fikk vite om Renselskapet på. Kun 2 stykker fikk vite om Renselskapet gjennom inatur.no og ingen fant frem til det gjennom jaktspot.no (figur 11). For de som har valgt alternativet annet er deres svar spesifisert i vedlegg 1.

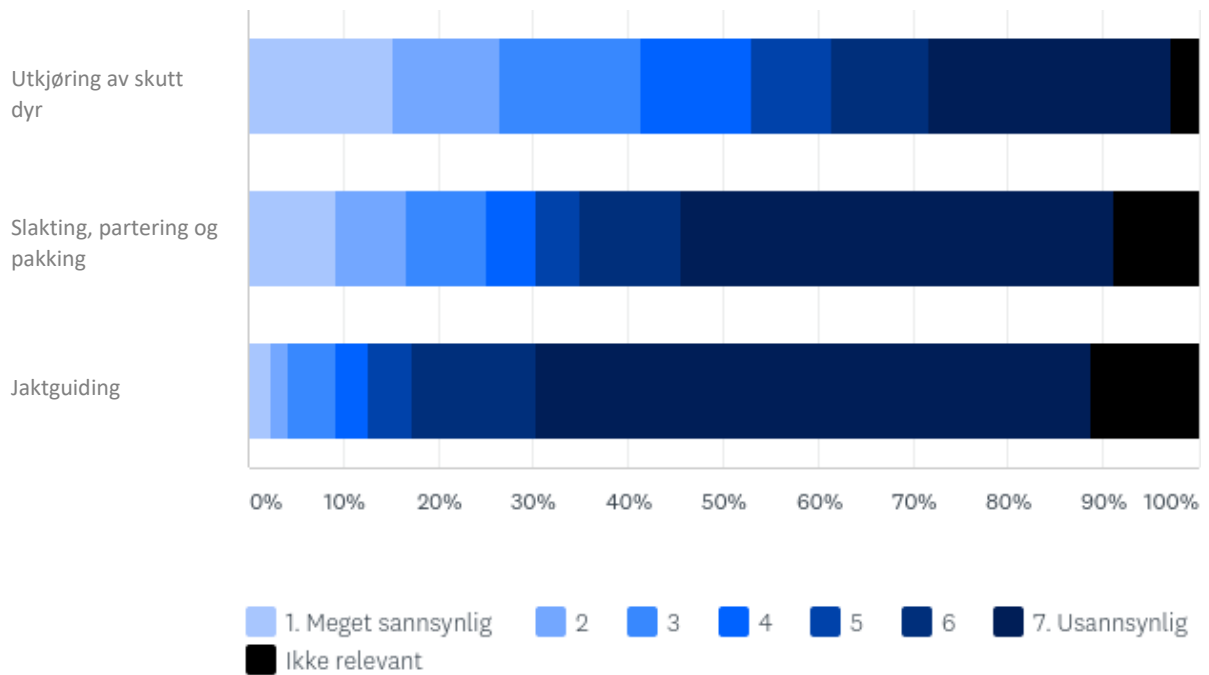
Figur 11. Hvordan reinsdyrjegerne fikk vite om Rendal Renselskap, N=215. For alternativet annet (vennlighet spesifiser) finnes svarene i vedlegg 1.

Reinsdyrjegerne fikk mulighet til å rangere ulike påstander omkring Rendal Renselskap. Den påstanden flest var helt enig i var at Rendal Renselskap er en god ambassadør for reinsdyrjakt (48 %). Den påstanden flest var mer enig enn uenig i var at Rendal Renselskap er lett å komme i kontakt med (81 %; figur 12).

Figur 12. Reinsdyrjegernes rangering av ulike påstander om Rendal Renselskap, N=215.

Rendal Renselskap ønsker å utvikle betalte tilleggstenester for reinsdyrjegerne. Respondentene ble bedt om å rangere de ulike tjenestene ut fra hvor sannsynlig det var at de kom til å benytte seg av dem. Den tjenesten flest var positive til var utkjøring av skutt dyr, hvor 15 % mente at det var meget sannsynlig at de ville benytte seg av denne tjenesten, og 41 % mente det var mer sannsynlig enn usannsynlig at de ville bruke denne tjenesten. Den tjenesten reinsdyrjegerne mente var mest usannsynlig at de kom til å benytte seg av var jaktguiding, til sammen var det 77 % som mente det var mer usannsynlig enn sannsynlig at de ville benytte seg av denne tjenesten (figur 13). For dette spørsmålet var det mulig å komme med tilleggskommentarer, disse er samlet i vedlegg 1.

Figur 13. Reinsdyrjegerenes rangering av ulike potensielle tilleggstenester Rendal Renselskap ønsker å tilby, N=215.

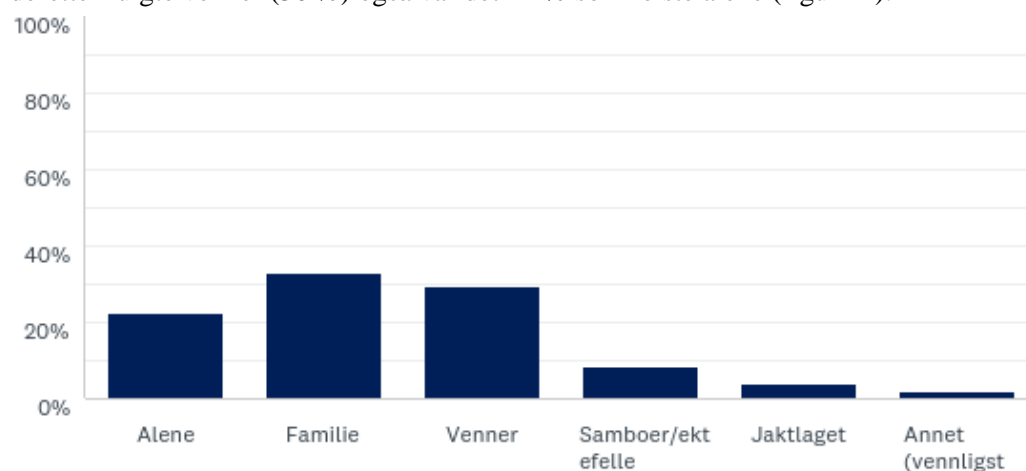
Reinsdyrjegerne ble bedt om å rangere tiltak etter at de fikk spørsmålet «Hvordan ville du som bruker/besøkende i Rendal Renselskap sine jaktområder stille deg til følgende fysiske tiltak?», der 1=svært positiv og 7= svært negativ. Dette spørsmålet er hentet fra NINA sin brukerundersøkelse (Wold & Selvaag 2017). Det tiltaket som flest (36 %) var mest positive til var «klopper/bruer over elver/bekker som er vanskelige å krysse». Det tiltaket som hadde det best vektete gjennomsnittet (2,40) var «omlegging av enkelte stier for å beskytte sårbar natur». Det tiltaket flest var svært negative til (8%) var «merking av flere stier», men det tiltaket som hadde dårligst vektet gjennomsnitt var etablering av korte, godt tilrettelagte stier/smale veier til attraksjoner (tabell 1).

Tabell 1. Respondentenes rangering av hvordan de som brukere/besøkende i Rendal Renselskap sine jaktområder ville stille seg til følgende fysiske tiltak. Hvor 1=svært positiv, 4=nøytral og 7= svært negativ, N=215.

	1. SVÆRT POSITIV	2	3	4. NØYTRAL	5	6	7. SVÆRT NEGATIV	TOTAL	WEIGHTED AVERAGE
Oppsetting av flere skilt som viser avstander	11.63% 25	9.77% 21	10.70% 23	45.12% 97	6.51% 14	9.30% 20	6.98% 15	215	3.81
Oppsetting av flere informasjonstavler ved severdigheter langs stiene	14.42% 31	14.88% 32	19.07% 41	36.74% 79	4.65% 10	6.51% 14	3.72% 8	215	3.37
Brosjyrer om naturen og severdighetene i området ved innfallsportene	16.74% 36	13.95% 30	21.86% 47	38.60% 83	2.33% 5	5.58% 12	0.93% 2	215	3.16
Tydligere/bedre merking av eksisterende stier	16.28% 35	12.09% 26	15.81% 34	37.21% 80	4.65% 10	8.84% 19	5.12% 11	215	3.49
Merking av flere stier	14.55% 31	10.80% 23	14.08% 30	36.15% 77	8.45% 18	8.45% 18	7.51% 16	213	3.69
Gangbaner av tømmer/planker/steinheller legges ut i bløte partier på stiene	20.93% 45	14.42% 31	15.81% 34	27.44% 59	5.58% 12	8.37% 18	7.44% 16	215	3.37
Oppsetting av gapahuker/nødbuer på lange ruter	22.79% 49	19.53% 42	21.86% 47	24.19% 52	3.72% 8	5.58% 12	2.33% 5	215	2.93
Etablering av tilrettelagte bålplasser/fremkjøring av ved	15.81% 34	15.81% 34	13.95% 30	32.09% 69	6.05% 13	9.30% 20	6.98% 15	215	3.53
Omlegging av enkelte stier for å beskytte sårbar natur	34.58% 74	25.70% 55	12.15% 26	22.90% 49	2.80% 6	1.40% 3	0.47% 1	214	2.40
Nedlegging av enkelte stier for å oppnå større sammenhengende områder uten tilrettelegging	26.51% 57	14.88% 32	12.56% 27	38.14% 82	5.12% 11	2.33% 5	0.47% 1	215	2.89
Klopper/bruer over elver/bekker som er vanskelige å krysse	36.28% 78	26.05% 56	13.95% 30	15.35% 33	2.79% 6	1.86% 4	3.72% 8	215	2.43
Etablering av korte, godt tilrettelagte stier/smale veier til attraksjoner	7.94% 17	8.88% 19	17.29% 37	43.46% 93	9.35% 20	5.61% 12	7.48% 16	214	3.84

3.5 Reisefølge og overnatting

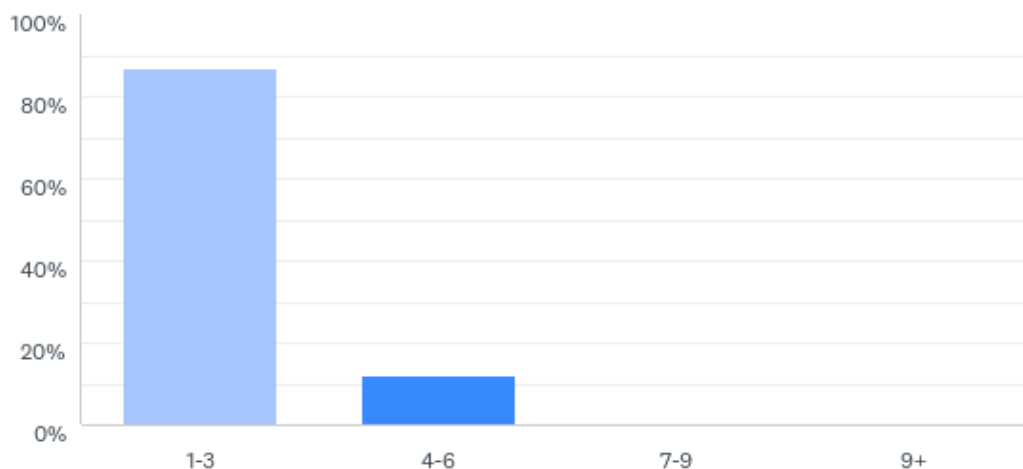
Reinsdyrjegerne ble spurt om hvem reisefølget besto av. De fleste reiste sammen med familien (33 %), deretter fulgte venner (30 %) også var det 22 % som reiste alene (figur 14).

Figur 14. Hvem reinsdyrjegerne reiste sammen med, med utgangspunkt i siste reinsdyrjakt i Rendalen, N=212. For alternativet annet (vennligst spesifiser) finnes disse svarene i vedlegg 1.

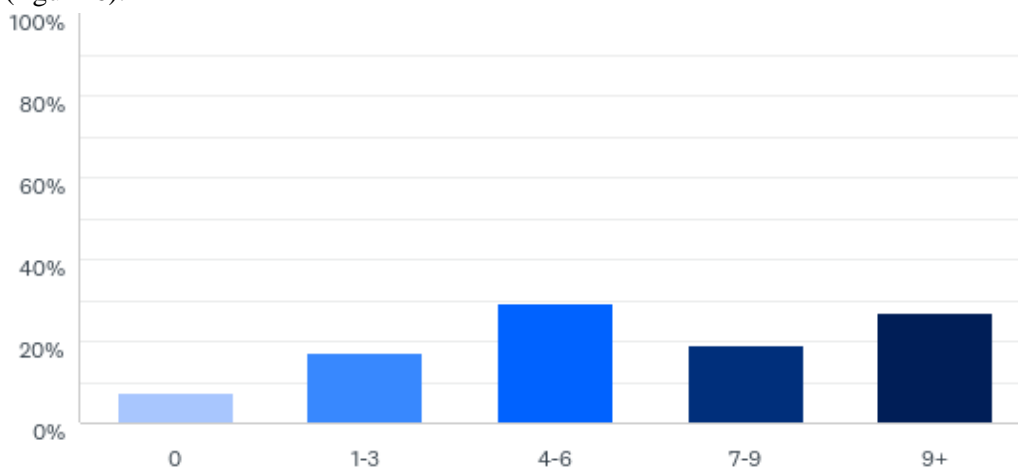

De fleste av reinsdyrjegerne reiste i små grupper, enten alene eller med en eller to personer til. Tolv prosent reiste i grupper på 4-6 personer (figur 15).

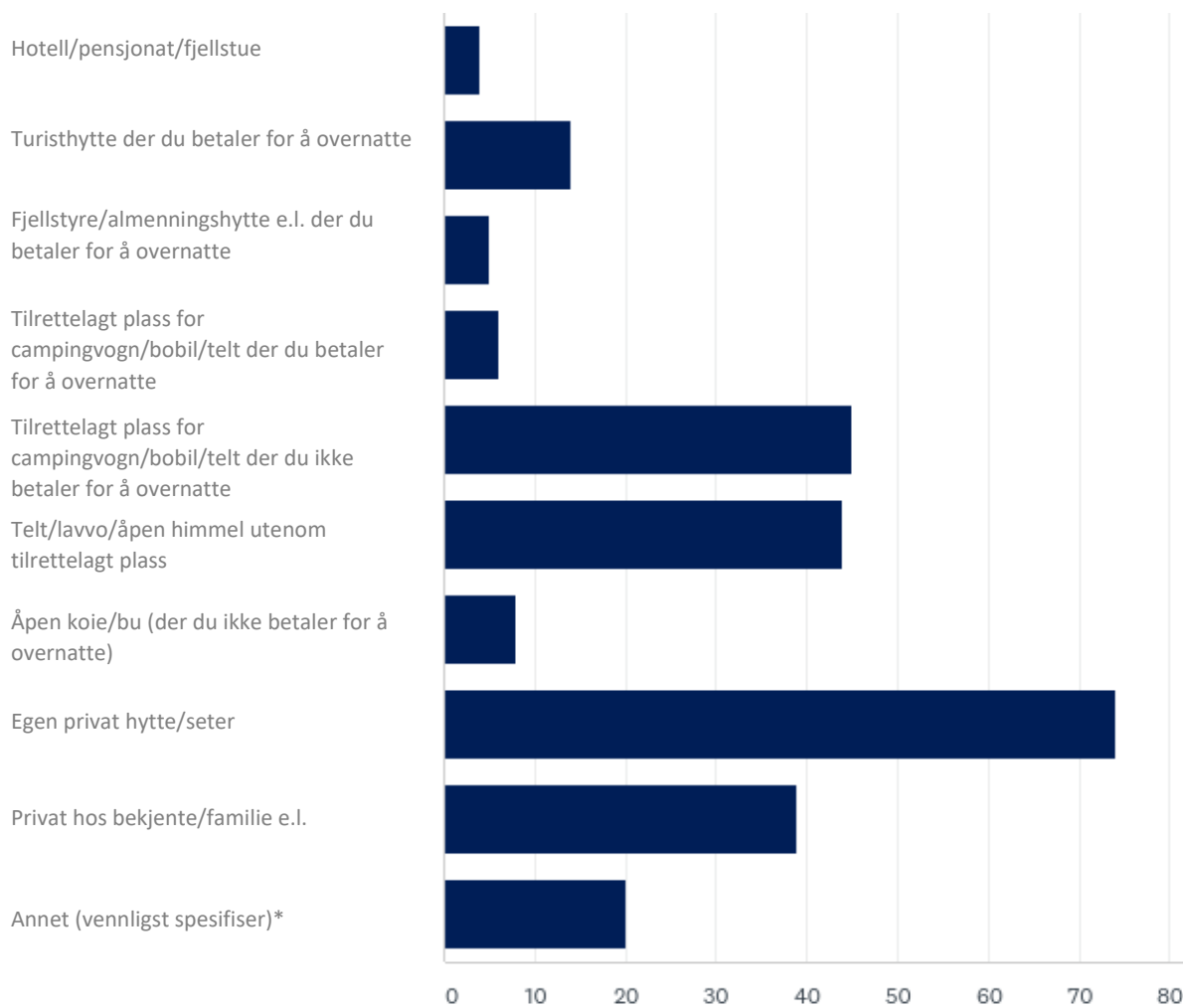
Figur 15. Hvor mange det var i reinsdyrjegerens reisefølge med utgangspunkt i sist gang de var på reinsdyrjakt i Rendalen. De ble bedt om å inkludere seg selv, N=209.

Hele 75 % av reinsdyrjegerne hadde 4 eller flere overnattinger i Rendalen i forbindelse med den siste reinsdyrjakta de var på. Kun 8 % valgte å ikke overnatte og 17 % hadde mellom 1-3 overnattinger (figur 16).

Figur 16. Oversikt over hvor mange overnattinger reinsdyrjegerne hadde i forbindelse med den siste reinsdyrjakta de deltok på i Rendalen, N=213.

På spørsmålet om hvor reinsdyrjegerne overnattet når de var på reinsjakt i Rendalen, var det fire alternativer som skilte seg ut. Disse fire alternativene var tilrettelagt plass for campingvogn/telt/bobil der du ikke betaler for å overnatte (45 stk.), telt/lavvo/åpen himmel utenom tilrettelagt plass (44 stk.), egen privat hytte/seter (74 stk.) og privat hos bekjente/familie e.l. (39 stk.; figur 17). I tillegg var det 20 personer som hadde svart annet (vennligst spesifiser), disse kommentarene finnes i vedlegg 1.

Figur 17. Oversikt over hvordan reinsdyrjegerne overnattet i Rendalen i forbindelse med sist reinsdyrjakt. Her var det mulig med flere svaralternativer, N=210. Figuren er i absolutte tall. * For alternativet annet (vennligst spesifiser) finnes disse svarene i vedlegg 1.

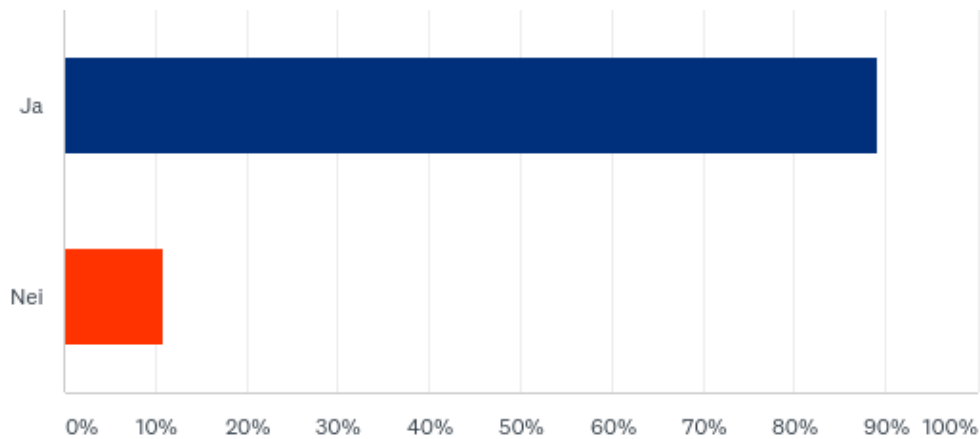
3.6 Reinsdyrjegerens aktiviteter i Rendalen utenom jakt

Reinsdyrjegerne ble spurt om de deltok på andre aktiviteter enn jakt den siste turen de var på reinsdyrjakt i Rendalen. De fleste, 135 stykker av de som svarte deltok kun på jakt. De tre aktivitetene som var mest populære i tillegg til jakt var fottur og topptur til fots (49 stk.), fisketur (44 stk.) og bærplukking (38 stk.).

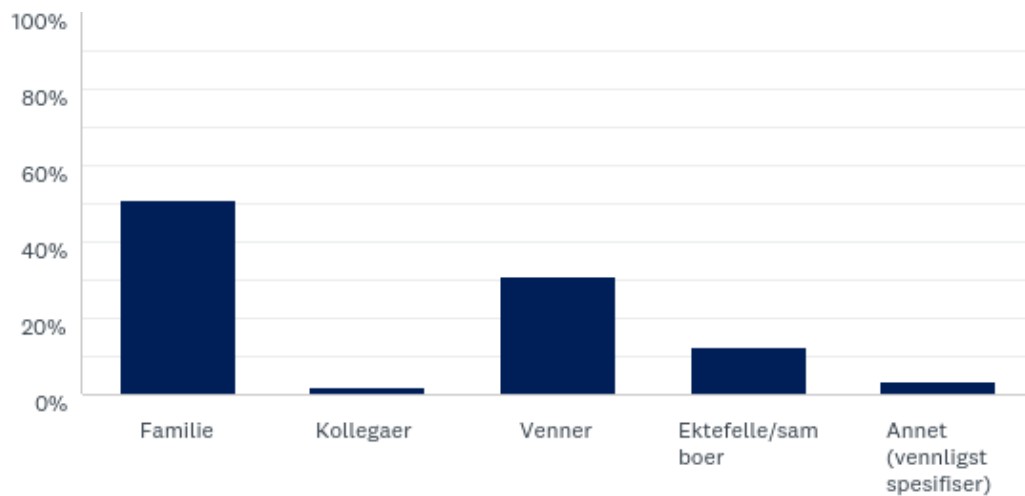
Tabell 2. Respondentenes svar på: "Med utgangspunkt i din siste reinsdyrjakt i Rendalen. Deltok du på andre aktiviteter enn jakt?". Her var flere svar mulig, N=212.

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Nei, kun jakt	63.68%	135
Fottur og topptur til fots	23.11%	49
El- sykkeltur	0.47%	1
Sykkeltur/sti /terrengsykling. IKKE el sykkel	2.36%	5
Klatring	0.00%	0
Bading	3.77%	8
Padle/rotur	3.30%	7
Ridetur	0.00%	0
Fisketur	20.75%	44
Bærplukking	17.92%	38
Sopplukking	3.30%	7
Oppleve kulturminner	4.25%	9
Se geologiske formasjoner	1.89%	4
Trene/jogge/løpe	4.25%	9
Landbruksrelatert aktivitet (feks tilsyn m. beitedyr el.l.)	0.94%	2
Vannsport som vannski og dykking	0.00%	0
Geochaching	0.00%	0
Fotografering	10.85%	23
Fuglekikking	1.89%	4
Se på dyre/planteliv	14.62%	31
Renn/ritt/løp/konkurransen	0.00%	0
Festival/konsert	4.25%	9
Guidet aktivitet	0.00%	0
Annet, spesifiser hva	2.83%	6
Total Respondents: 212		

Reinsdyrjegerne ble spurt om de hadde vært i Rendalen i forbindelse med noe annet enn jakt. De fleste, 89 % hadde vært i Rendalen i andre forbindelser enn reinsdyrjakt (figur 18). Hvis de svarte ja på det spørsmålet ble de spurt om hvem de reiste med. Femti prosent oppga at de reiste med familie, deretter fulgte venner (31 %; figur 18.1). Svarene til de som oppga annet (vennligst spesifiser) finnes i vedlegg 1.

Figur 18: Reinsdyrjegernes svar på om de hadde vært i Rendalen i andre forbindelser enn reinsdyrjakt, N=212.

Figur 18.1. De som svarte ja på om de hadde vært i Rendalen i andre forbindelser enn reinsdyrjakt, fikk oppfølgingsspørsmålet: "Hvem reiste du med da?", N=187. For de som svarte annet (vennligst spesifiser) finnes svarene i vedlegg 1.

De som svarte ja på spørsmålet om de hadde vært i Rendalen i andre forbindelser enn jakt fikk også spørsmål om hva de gjorde da. Den mest populære aktiviteten var fisketur, som 105 av respondentene hadde vært på. Deretter fulgte fottur/topptur som 93 personer hadde deltatt på (tabell 3). De alternativene de fikk presentert på dette spørsmålet er hentet fra brukerundersøkelsen i Sølen landskapsvernområde (Wold & Selvaag 2017).

Tabell 3 (Neste side). De som svarte ja på om de hadde vært i Rendalen i andre forbindelser enn reinsdyrjakt, fikk oppfølgingsspørsmålet: «Hvilke aktiviteter gjorde du/dere da?», her var flere svar mulige, N=179.

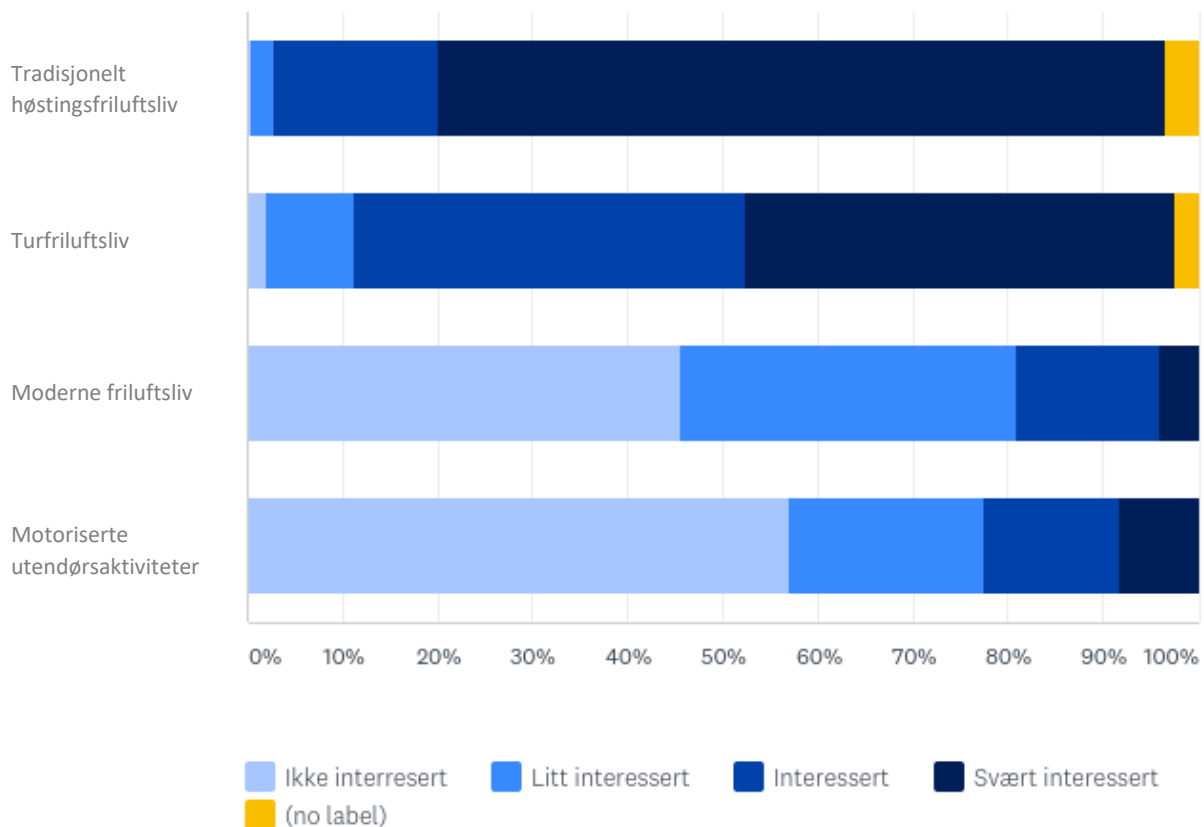
ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Fottur/topptur	51.96%	93
Sykkeltur	6.15%	11
Klatring	0.00%	0
Bading	12.29%	22
Padle/rotur	11.17%	20
Ridetur	0.56%	1
Fisketur	58.66%	105
Bær og sopplukking	24.02%	43
Oppleve kulturminner	11.17%	20
Se geologiske formasjoner	5.03%	9
Trene/jogge/løpe	7.82%	14
Landbruksrelatert aktivitet	5.03%	9
Vannsport som dykking og vannski	0.00%	0
Skitur	24.58%	44
Topptur/frikjøring på snøføre	3.91%	7
Trugetur	5.59%	10
Hundekjøring	1.12%	2
Isfiske/pilking	11.17%	20
Geochaching	0.00%	0
Fotografering	12.29%	22
Se på dyr/planteliv	17.88%	32
Fuglekikking	3.35%	6
Jobb	3.35%	6
Renn/løp/konkurrans	2.23%	4
Festival/konsert	8.94%	16
Guidet aktivitet	0.56%	1
Museumsbesøk	5.03%	9
Besøke familie og venner	18.99%	34
Annen jakt	24.58%	44
Total Respondents: 179		

3.7 Reinsdyrjegerens andre friluftsjesser

Spørsmålet «Hvor interessert er du i ulike former for friluftsliv?» er hentet fra brukerundersøkelsen til NINA som de gjorde i Sølén landskapsvernområde i 2016 (Wold & Selvaag 2017). De ulike formene for friluftsliv ble definert slik:

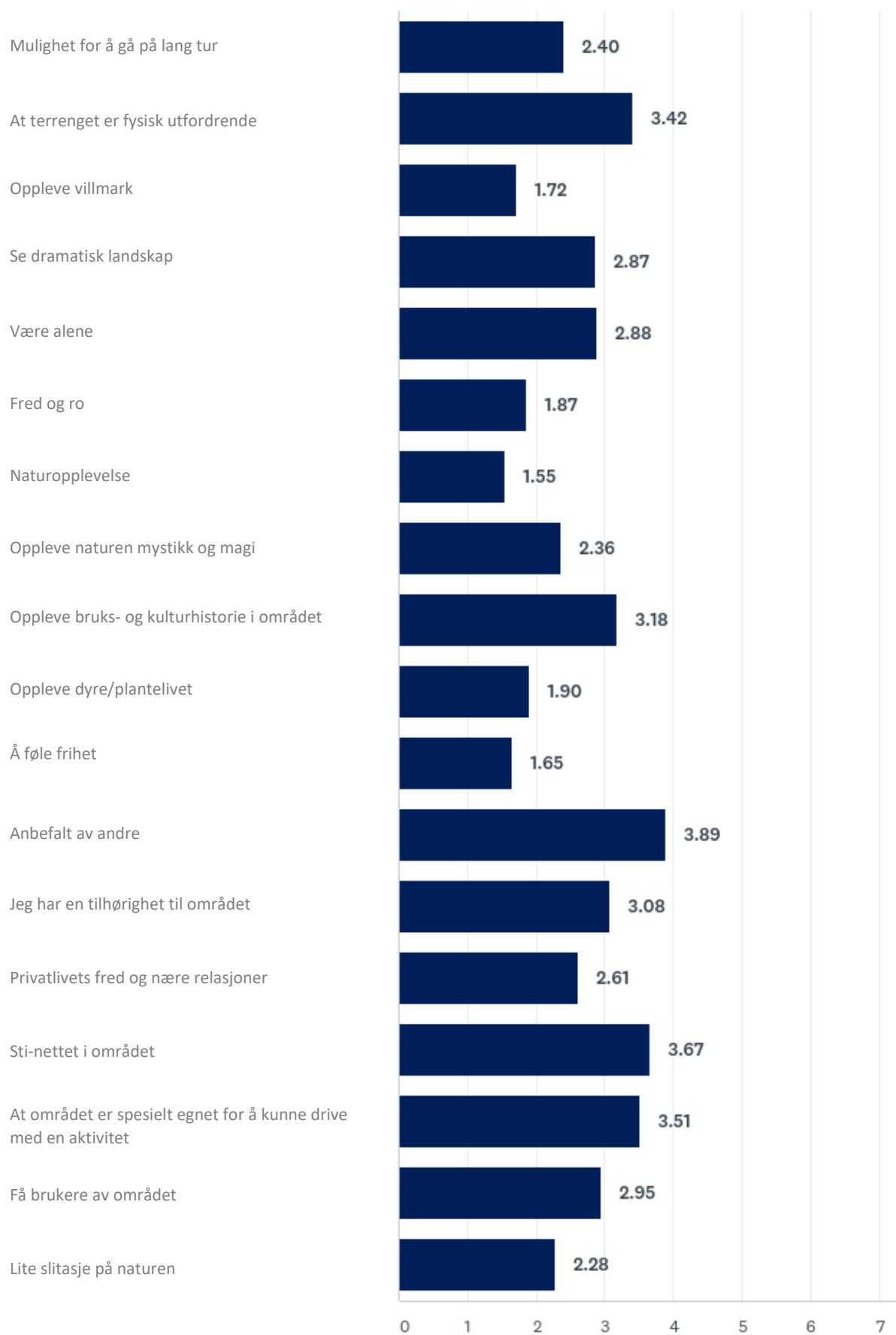
- ❖ Tradisjonelt høstingsfriluftsliv (jakt, fiske, bær/sopplukking etc.)
- ❖ Turfriluftsliv (turer til fots og/eller ski etc.)
- ❖ Moderne friluftsliv (eks terrengsykling, klatring, kiting, elvepadling etc.)
- ❖ Motoriserte utendørsaktiviteter (båtsport, snøscooterkjøring etc.)

Den friluftsjesser som sto sterkest blant reinsdyrjegerne i Rendalen var det tradisjonelle høstingsfriluftslivet, hvor hele 77 % oppga at de var svært interessert i denne aktiviteten (figur 19). Reinsdyrjegerne var nest mest interessert i turfriluftslivet, hvor 45 % var svært interessert. De to friluftsjesser reinsdyrjegerne var minst interessert i var moderne friluftsliv, hvor 46 % oppga at de ikke var interessert og motoriserte utendørsaktiviteter, hvor 57 % oppga at de ikke var interessert.

Figur 19. Interessen for ulike former for friluftsliv blant reinsdyrjegerne i Rendalen, N=209.

Respondentene ble bedt om å rangere hvor viktig de ulike forholdene for å velge et område å utøve friluftsliv i var. Spørsmålet er hentet fra NINA sin brukerundersøkelse i Sølén landskapsvernområde (Wold & Selvaag 2017). Av 209 som hadde svart på spørsmålet syntes 198 at «naturopplevelse» var mer viktig enn uviktig og 132 av disse mente dette var meget viktig (64 %). De to neste forholdene som skåret høyt var «å føle frihet» og «oppleve villmark». De tre forholdene som var minst viktige var «anbefalt av andre», «sti-nettet i området» og «at området er spesielt egnet for å kunne drive med en aktivitet» (figur 20).

Figur 20. Det vektete gjennomsnittet av hva reinsdyrjegerne mente var de viktigste forholdene når de skulle velge områder for å utøve friluftsliv i. De ble bedt om å se bort fra jakt. Rangeringen går i fra 1=meget viktig, 4=nøytral og 7=ikke viktig, N=209.

3.8 Reinsdyrjegerens opplevelse av Rendalen

Reinsdyrjegerne skulle også rangerer opplevelsen av Rendalen. Av 209 som hadde svart var 196 mer enig enn uenig at de ville komme tilbake til Rendalen for å jakte reinsdyr. I tillegg hadde de fleste en generell positiv opplevelse av Rendalen (tabell 4).

Tabell 4. Respondentenes rangering av opplevelsen av Rendalen. Hvor 1=helt enig og 7=helt uenig, N=209.

	1. HELT ENIG	2	3	4. NØYTRAL	5	6	7. HELT UENIG	IKKE RELEVANT	TOTAL	WEIGHTED AVERAGE
Når jeg er på jakt er jeg bevisst på at jeg skal handle lokalt	48.80% 102	20.10% 42	17.70% 37	10.05% 21	1.44% 3	0.48% 1	0.48% 1	0.96% 2	209	1.97
Jeg kommer gjerne tilbake til Rendalen for å jakte reinsdyr	84.69% 177	6.70% 14	2.39% 5	3.35% 7	1.44% 3	0.00% 0	0.48% 1	0.96% 2	209	1.30
Jeg opplever at de lokale er positive til meg som jeger	72.25% 151	13.88% 29	6.22% 13	3.83% 8	0.96% 2	1.44% 3	0.48% 1	0.96% 2	209	1.52
Jeg synes det er enkelt å finne informasjon om hva som skjer i Rendalen	33.97% 71	22.49% 47	22.49% 47	15.79% 33	0.96% 2	0.96% 2	0.96% 2	2.39% 5	209	2.31

Helt til slutt fikk respondentene mulighet til å komme med kommentarer til jakta eller opplevelsen av Rendalen. Det er 89 som har svart på dette spørsmålet og det ligger i sin helhet i vedlegg 2.

4. Diskusjon

4.1 Hvem er jegeren

Reinsdyrjegeren i Rendalen er ut fra denne spørreundersøkelsen typisk en mann, fra et lite sted i aldersgruppen 31-50 år. Han har jaktet reinsdyr i over fem år og han har vært i Rendalen på reinsdyrjakt tidligere. Reinsdyrjegeren føler at han har over middels tilknytning til Rendalen. I tillegg har han fullført videregående skole eller gått videre og tatt en høyskole/universitetsutdanning. Reinsdyrjegeren som er i Rendalen per i dag er fornøyd med det tilbudet som er der i dag og han kommer til å fortsette og jakte der.

4.2 Tilleggstjenester Rendal Renselskap

Rendal Renselskap ser på mulighetene for å utvikle ulike tilleggstjenester. De foreslåtte tilleggstjenestene var jaktguiding, utkjøring av skutt dyr og slakting, partering og pakking. De reinsdyrjegerne som er i Rendalen i dag var ikke veldig interessert i jaktguiding. Allikevel kan det være et marked for å selge jaktguiding inkludert i for eksempel eksklusive pakker hvis dette er noe Rendal Renselskap ønsker. Siden den europeiske villreinen som lever i fjellet kun finnes i Norge gjør det dette til et interessant objekt for utenlandske trofejegere (Bakka et al. 2019). Bakka et al. (2019) påpeker at de jegerne som betaler for denne typen jakt bør få felt en bukk i medaljestørrelse eller jegerne bør få felt/ha skuddsjanse på 2-3 dyr per jeger per uke. Dette er det mulighet for å få til i Rendalen, hvis det er et ønske om å lansere et slikt produkt. Ei eksklusiv pakke kan inneholde guiding, overnatting, mat og drikke og selvfølgelig kort på ett eller flere reinsdyr.

Hvis det er et ønske om andre typer reinsdyrjegere enn det som finnes i Rendalen per i dag, bør Rendal Renselskap se på om de skal markedsføre til andre typer jegere. Ut fra spørreundersøkelsen kan det se ut til at de fleste jegerne i Rendalen er erfarne. Hvis en ønsker å tilby jakt til mer uerfarne jegere kan jaktguiding være et godt alternativ. Det kan også være en mulighet for å se på tilleggsprodukter som i større grad retter seg mot kvinnelige jegere, da de kan være interessert i andre produkter enn mannlige jegere. Det er også verdt å merke seg at åtte av de som hadde kommentert på spørsmålet om tilleggstjenester oppga at de ønsket seg tilgang til kjølerom (vedlegg 1). Dette kan være en aktuell tilleggstjeneste som Rendal Renselskap kan vurdere om de ønsker å tilby.

4.3 Potensiale for overnatting

Ca. $\frac{3}{4}$ av reinsdyrjegerne hadde fire eller flere overnattinger i forbindelse med reinsdyrjakta i Rendalen. De fleste av disse valgte å overnatte på egen privat hytte/seter. Det var svært få som valgte overnattingsalternativer hvor de måtte betale som f. eks hotell/ leie hytter/seter eller campingplasser. De som velger å overnatte på egen hytte/seter kommer mest sannsynlig til å fortsette med det. Det kan være mange grunner til at de som velger å overnatte uten å betale for det velger den løsningen. Det kan være at det ikke finnes overnattingsalternativer eller at disse ikke er i nærheten av jaktterrenget. Det er allikevel et potensial for at flere velger et overnattingsalternativ hvor de betaler hvis det i større grad blir synliggjort, tilpasset behovene jegerne har og markedsført mot jegerne.

4.4 Sammenligning med andre undersøkelser

For de spørsmålene som var hentet fra NINA sin brukerundersøkelse var svarene til reinsdyrjegerne i stor grad sammenfallende med de svarene respondentene i brukerundersøkelsen hadde gitt (Wold & Selvaag 2017). De typene av friluftsliv som stod sterkest i brukerundersøkelsen og denne undersøkelsen var turfriluftsliv og høstingsfriluftslivet. For begge undersøkelsene var det lav interesse for moderne friluftsliv og motoriserte utendørsaktiviteter. Det var også sammenfallende svar på

spørsmålet om hva respondentene vektla når de skulle utøve friluftsliv, de vektla naturopplevelsen, det å føle frihet og det å oppleve villmark. Det er tydelig at brukerne verdsetter at området ikke er for godt tilrettelagt og de ønsker heller ikke veldig stor grad av tilrettelegging. Det at svarene sammenfaller for de to spørreundersøkelsene kan være fordi Rendalsområdet tiltrekker seg folk som ønsker disse kvalitetene.

4.4 Pris

Respondentene fikk muligheten til å komme med egne kommentarer og betraktninger rundt reinsdyrjakt i Rendalen. Her ser vi at det er en del av de som kommenterer som mener at prisen er for høy/nærmer seg en grense for hva de vil betale. Dette er noe Rendal Renselskap må ta med i sine betraktninger, men jakt i Rendalsfjellet er ikke dyrere enn annen reinsdyrjakt på private områder som for eksempel i Forøllhogna (Vingelen u.å.).

4.5 Konklusjon

Det generelle inntrykket av reinsdyrjegerne i Rendalen, basert på denne spørreundersøkelsen, er at de stort sett er fornøyde. I tillegg velger de å jakte i Rendalen enten fordi de synes området er attraktivt eller fordi de har en tilknytning til plassen. De jegerne som er i Rendalen i dag kommer mest sannsynlig til å fortsette og være der. Det kan allikevel være lurt å se på alternativer for at de jegerne som er der i dag skal legge igjen mer penger i Rendalen når de er det på jakt. I tillegg bør en se på muligheten for å markedsføre mot andre grupper av jegere enn de som er i Rendalen per i dag.

5. Referanser

Bakka, D., Elsrud, O. E., Helbæk Jr., A., Bråthen, M. & Ree-Lindstad, N. (2019). *Utmark som næring*. Rapport fra Skogbrukets kursinstitutt.

Driftsplan 2016-2020 Rendal Renselskap. Hentet fra: <https://www.fylkesmannen.no/globalassets/fm-trondelag/dokument-fmtl/landbruk-og-mat/reindrift/distriktsplaner/driftsplan-rendal-renelskap.pdf> (31.03.20)

Rendal Renselskap (2020). *Rendal Renselskap Hjem*. Hentet fra: <https://www.rendal-renelskap.no/> (31.03.20).

Vingelen (u.å.). *Villreinjakt i Forollhogna*. Hentet fra: <https://vingelen.com/no/jakt/jakt/villreinjakt-i-forollhogna#.XoNCNogzY2x> (31.03.2020).

Wold, L. C. & Selvaag, S. K. (2017). *Brukerundersøkelse i Sjølen landskapsvernområde sommeren 2016*. NINA Rapport 1322. 85 s.

6. Vedlegg

Vedlegg 1 – Kommentarer fra respondentene på de ulike spørsmålene

Vedlegg 2 – Har du kommentarer til jakta eller opplevelsen din av Rendalen.

Vedlegg 3 – Spørreundersøkelsen

Vedlegg 1 – Kommentarer fra respondentene på de ulike spørsmålene

Figur 5. På spørsmålet «Hva er din tilknytning til Rendalen?». Respondentene som hadde oppgitt svaralternativet annet (vennligst spesifiser) har svart dette (N=17):

- Hytte og slekt.
- Kone fra Rendalen.
- Leier hytte på åremål.
- Familien kommer fra Rendalen.
- Elverum.
- Familien er fra Rendalen.
- Slekt fra Rendalen.
- Hytte i Trysil.
- Familie i Rendalen.
- Bor i Hedmark.
- Foreldre bosatt i Trysil.
- Arbeider deler av året i Engerdal.
- Utflyttet rendøl.
- Familie bor i Rendalen.
- Hytte i nabokommune.
- Oslo.
- Jakt og fiske.

Figur 9. På spørsmålet «I planleggingsfase av reinsdyrjakta, hvor henter du informasjon?». Av de 215 som hadde svart på spørsmålet, var det 9 som hadde tilleggskommentarer:

- Er godt kjent i området og undersøker sjøl.
- Renstelefonen, oppsyn, Per Ola, Arne.
- Egen rekognosering.
- På reinsdyrjakt grupper på facebook.
- Facebook.
- Tar en tur på rekognosering. Bor på Røros.
- Google.
- Google maps, norgeskart.no og Rendalen kommune politisk sak om reinsforvaltning og trekkruiter.
- Egen erfaring.

Figur 11. På spørsmålet «Hvordan fikk du vite om Rendalen Renselskap?». Av de 215 som hadde svart på spørsmålet, var det 9 som hadde valgt alternativet annet (vennligst spesifiser):

- Skjøt min første bukk i Rendalen med min far i 1968 og har jaktet der siden så ofte jeg har fått kort.
- Er grunneier.
- Ble oppringt fordi jeg hadde søkt via en annen.
- Bor i Rendalen og det er derfor jeg trives her i fjella med Rensjakt.

- Gjennom å ha hytte i Rendalen i 15 år, så kjenner man automatisk til Rendalen Renselskap.
- Har vist i mange år før jeg søkte.
- Kjent fra før.
- Har hytte i Rendalen og kjenner ganske mange der.
- Husker ikke.

Figur 13. På spørsmålet «Rendal Renselskap ønsker å utvikle betalte tilleggstjenester for deg som rensdyrjeger. På en skala fra 1 til 7, hvor 1 er meget sannsynlig og 7 er usannsynlig. Hvor stor er sjansen for at du/jaktlaget vil benytte dere av disse tjenestene?». Av de 215 som besvarte spørsmålet var det 26 som hadde tilleggskommentarer:

- Kursing! For damer!
- Utendørs spa og restaurant.
- Mulighet for å kaste hode i container.
- Tilgang til kjølelager.
- Mer faginfo og salg på jeger kveld. Sport/dagligvare osv kunne hatt kveldsåpent samme kveld.
- Samling.
- Trofebehandling.
- Mulighet for å leige kjølerom i nærheten.
- Adgang til kjølerom.
- Uheldig med for mye tilrettelegging. Jakt skal være mer enn å guides til en flokk, skyte og så få kjøttet ferdig pakket.
- Kan tenke meg å være guide selv.
- Tilgang til kjølerom
- Billig kort for dem som bor eller kommer i fra bygda.
- Oppsynet burde være mer serviceminded, med tanke på spørsmål om dyreposisjoner/trekk/relevante spørsmål etc.
- Tilgang til kjølerom.
- Billigere reinsdyrkort.
- Kjølelager.
- Utkjøring av skutt vilt er det viktigste å kunne få bistand til for meg som jakter alene (og som er for gammel til kalvekort). Jeg setter også bort slakting/partering/pakking av kjøtt hvert år, og om RR hadde noen å anbefale i så måte, vil det være sannsynlig at jeg benytter meg av det også (men avhenger av lokasjon. Siden jeg har lang kjørevei sørover på søndagskveldene, er det ikke aktuelt for meg å måtte kjøre langt nord for jaktbart område for å levere slaktet).
- Tilgang på kjølerom.
- Mange som jakter, posterer ved vei. Fint om dere øker anbefalingen og komme seg litt mer vekk fra veier.
- Flere utedoer langs veiene.
- Kombinasjon Reinsjakt og småvilt.
- Slakteplasser med vinsj, leie kjølerom.
- Reinsdyrbåre som kunne vært mulig å låne, som står på ulike steder langs grusveiene i fjellet.
- Samjakt på jaktpakke eks. simle og kalv.
- Mulighet for å jakte kalv uansett alder.

Figur 14. På spørsmålet «Med utgangspunkt i siste reinsdyrjakt i Rendalen. Hvem besto reisefølget ditt av?». Av de 212 som hadde svart på spørsmålet, var det 4 som hadde valgt alternativet annet (vennligst spesifiser):

- Kombinasjon, alene, venner, familie.
- En kompis for å være med å bære.
- Sammen med et søskenbarn.
- Jaktet sammen med barnebarnet som bor i Rendalen og hadde rekrutteringskort.

Figur 17. På spørsmålet «Hvordan overnattet du i Rendalen i forbindelse med siste reinsdyrjakt?». Av de 210 som hadde svart på spørsmålet, var det 20 som hadde valgt alternativet annet (vennligst spesifiser):

- Hytte i Stor-Elvdal.
- Leide hytte.
- Leid seter/hytte.
- Se svar på 17.
- Leier hytte.
- Bobil ulike steder.
- Utleiehytte.
- Hjemme.
- Leid seter.
- Leide seterstue via Inatur.
- Sover primært i bilen, eventuelt lavvo eller åpne buer.
- Kjørte hjemmefra.
- Leier liten hytte på Åremål.
- Bilen.
- Hjemme.
- Bør i Rendal.
- Hjemme hos meg selv.
- HYTTE I NBOKOMMUNE.
- Hjemme.
- Hjemme.

Figur 18.1. Etter å ha svart ja på om de hadde vært i Rendalen i andre forbindelser enn kun jakt, fikk respondentene spørsmålet «Hvem reiste du med da?». Av de 187 som hadde svart på spørsmålet, var det 7 som hadde valgt alternativet annet (vennligst spesifiser):

- Ingen.
- Alene.
- Alene.
- Alene.
- Alene.
- Sammen med jaktkamerater og barnebarn.
- Bor her.